

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Resp. 4. Deus omnes acus cujuscumque creaturæ rationalis liberè futuros, ab æterno & pro æterno videt in essentia sua ratione priùs visa, ut existente pro ea differentia pro qua re ipsa existunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

tura rationalis existentis non cognoscitur perfectè, nisi cognoscantur ea omnia ad quæ se extendit. Ergo creatura rationalis existens non comprehenditur, nisi cognoscantur ea omnia, ad quæ se extendit virtus ejus. Atqui virtus se extendit non solum ad ea omnia, quæ potest agere, sed etiam ad ea omnia, quæ liberè actura est pro quacumque temporis differentia. Ergo creatura rationalis existens non comprehenditur, nisi cognoscantur ea omnia, quæ pro quacumque temporis differentia actura est liberè. Hoc argumentum suggerit S. Thomas hic q. 14. art. 5. in O. ubi hæc habet: *Si perfectè aliquid cognoscitur, necesse est, quod virtus ejus perfectè cognoscatur. Virtus autem alicujus rei perfectè cognosci non potest, nisi cognoscantur ea, ad quæ virtus se extendit.*

Dices. Essentia divina non est necessariò connexa cum actibus creaturæ rationalis liberè futuris. Ergo non potest esse intellectui divino ratio illos cognoscendi. R. n. conseq. Nam est æquivalenter & eminenter species impressa cujuscumque actus cujuslibet creaturæ rationalis liberè futuri: cum enim non solum virtualiter, sed etiam æquivalenter & eminenter contineat totam collectionem specierum impressarum omnium actuum à creaturis rationalibus aliquando eliciendorum, potest non solum species illas producere, sed etiam per se ipsam modo quodam excellenti, & seclusis imperfectionibus, præstare, quod illæ præstarent, si intellectui divino adessent: præstat autem, in se ipsa, velut in speculo quodam lymphidissimo, exhibendo videndos intellectui divino omnes actus illos. Et hoc dicit S. Thomas hic q. 14. art. 5. in O. cum ait, *Deum alia à se videre, non in ipsis, sed in se ipso, in quantum essentia sua continet similitudinem aliorum ab ipso*, hoc est, in quantum essentia divina æquivalenter & eminenter continet in se species omnium aliorum à se, & ita est secundum quendam modum excellentem similitudo & imago omnium aliorum à se, quæcumque illa sint, perfectissimè representans illa secundum esse quod habere possunt, vel habent, vel habuerunt, vel habitura sunt.

RESPONSIO IV.

Deus omnes actus cujuscumque creaturæ rationalis liberè futuros, ab æterno & pro æterno videt in essentia sua ratione prius visa, ut existentes pro ea temporis differentia, pro qua re ipsa existunt.

Prob. Nam quidquid essentia divina intellectui divino, eam ab æterno & pro æterno perfectè cognoscenti, repræsentat, ab æterno & pro æterno repræsentat: si enim intellectui divino, eam ab æterno & pro æterno perfectè cognoscenti, inciperet, aut desineret aliquid repræsentare, non esset in repræsentando prorsus invariabilis & incommutabilis, contra illud Jacobi c. 1. *Apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio.* Ergo vel nunquam intellectui divino actus liberè futuros creaturæ rationalis repræsentat ut existentes pro eo tempore, pro quo existunt; quod esse falsum satis superque constat ex suprâ dictis; vel illos ut existentes pro eo tempore, pro quo existunt, repræsentat ab æterno & pro æterno.

Præterea, essentia divina est ab æterno & pro æterno perfectissima similitudo omnium omnino intelligibilium, illorum perfectissimè repræsentativa secundum totam intelligibilitatem, quam habent: nam quidquid est essentia divina, ab æterno & pro æterno est propter summam suam incommutabilitatem: unde vel non est talis similitudo, quod tamen falsum esse patet ex dictis; vel est ab æterno & pro æterno talis similitudo. Ergo essentia divina est ab æterno & pro æterno perfectissima similitudo omnium actuum liberè futurorum cujuscumque creaturæ rationalis, illos ab æterno & pro æterno perfectissimè repræsentans secundum totam intelligibilitatem, quam habent. Atqui etiam antequam sint, & postquam desierunt esse, sunt intelligibiles ut existentes pro eo tempore, pro quo re ipsa existunt: semper enim verum est illos existere pro eo tempore, pro quo re ipsa existunt, sive tempus illud nondum advenerit, sive jam præte-

rierit. Ergo essentia divina est ab æterno & pro æterno perfectissima similitudo omnium actuum liberè futurorum cujuscumque creaturæ rationalis, illos ab æterno & pro æterno perfectissimè repræsentans ut existentes pro eo tempore, pro quo re ipsa existunt; hoc est, ab æterno & pro æterno perfectissimè certificans intellectum divinum de illorum existentia ut actuali & exercita pro tali differentia temporis, & hoc ipso quod intellectum divinum perfectissimè certificat de illorum existentia ut actuali & exercita pro tali differentia temporis, eum quoque simul & indivisibiliter certificans perfectissimè de illorum absoluta futuritione pro anteriori tempore, & præteritione pro subsequenti.

Ex his clarè apparet omnia omnino præsentia, præterita, & futura, sive necessariò, sive liberè, esse Deo ab æterno & pro æterno perfectissimè præsentia in essentia sua, velut in speculo ea perfectissimè repræsentante secundum esse actuale & exercitum, quod unumquodque habet pro sua temporis differentia, & ita Deum uno & eodem ac simplicissimo actu, ab æterno & pro æterno perfectè & comprehensive videre essentiam suam, & in essentia sua, sic perfectè & comprehensive visa, simul & indivisibiliter omnia omnino præsentia, præterita, & futura, sive necessariò, sive liberè, perfectissimè intueri secundum esse actuale & exercitum, quod unumquodque habet pro sua temporis differentia. Et hoc est, quod dicit S. Thomas hic q. 14. art. 13. in O. ubi loquens de strictè contingentibus, seu de liberè futuris, sic ait: *Deus cognoscit omnia contingentia, non solum prout sunt in suis causis, sed etiam prout unumquodque eorum est actu in se ipso. Et licet contingentia fiant in actu successivè, non tamen Deus successivè cognoscit contingentia prout sunt in suo esse, sicut nos, sed simul: quia sua cognitiō mensuratur æternitate, sicut etiam suum esse. Æternitas autem tota simul existens, ambit totum tempus. Unde omnia, quæ sunt in tempore, sunt Deo ab æterno præsentia, non solum ea ratione, quæ habet rationes rerum apud se presentes; sed quia ejus intuitus fertur ab æterno supra omnia, prout sunt in sua præsentialitate. Unde manifestum est, quod contingentia infallibiliter à Deo cognoscuntur, in quantum subdantur divino conspectui secundum suam præsentialitatem, & tamen sunt futura contingentia, suis causis comparata.*

Igitur ex S. Doctore Deus videt omnia liberè futura, non solum prout sunt in causis suis, hoc est, prout possunt esse vel non esse, sed etiam prout sunt actu in se ipsis pro tali differentia temporis; videt, inquam, non successivè, sicut nos videmus, prout scilicet successivè existunt, sed simul. Nam scientia Dei imitatur ejus æternitatem. Unde sicut æternitas tota simul existens, ambit omnes temporum differentias, non quod omnes temporum differentia simul realiter coexistant æternitati; tam enim implicat eas simul coexistere æternitati, quam implicat eas simul existere; cum non possint simul alicui coexistere, quin simul existant; sed quia æternitas absque ulla ex parte sui successione coexistit omnibus temporum differentiis pro eo tunc, pro quo sunt, & sic tota successio se tenet ex parte ipsarum temporum differentiarum, quarum una post aliam existit: ita scientia divina omnia liberè futura suo veluti sinu complectitur, non quod omnia simul coexistant scientia divinæ; alioquin omnia simul existerent, quod repugnat; aut præcisè quia illorum rationes seu idæ objectivæ sunt ab æterno & pro æterno in mente divina: sed quia scientia divina ab æterno & pro æterno absque ulla ex parte sui successione omnia intuetur ut existentia pro ea temporis differentia, pro qua re ipsa existunt. Unde licet non omnia simul existant, sed unum post aliud existat, omnia tamen simul præsentia sunt scientiæ divinæ secundum esse proprium; & quidem ut actuale & exercitum, sed solum pro ea differentia temporis, pro qua re ipsa sunt actu & exercitè. Ex his autem colligit S. Doctor præscientiam divinam circa libera omnia absolute futura esse absolute infallibilem: cum enim illa omnia attingat ut actu existentia pro eo tempore, pro quo sunt, & ita ratio-

ne prius actu existant pro eo tempore, quam à Deo præciantur, tam impossibile est præciantur divinam falli, quam implicat illa non existere pro tali tempore, supposito quod pro tali tempore existant. Hoc autem absolute repugnat, quia absolute repugnat idem simul esse & non esse.

Denique ex dictis clare intelligitur, quomodo Deus invariabiliter & incommutabiliter omnia præterita, præsentia, & futura, sive necessariò, sive liberè, cognoscat quantum cognoscibilia sunt: cum enim omnia illa simul ab æterno & pro æterno in essentia sua, velut in speculo, & perfectissima atque in representando prorsus invariabili imagine clarissime intueatur secundum esse proprium, & quidem ut actualè & exercitum pro ea temporis differentia, pro qua re ipsa sunt actu & exercitè, & consequenter omnia illa simul ab æterno & pro æterno in essentia sua perfectissimè uno & eodem ac simplici intuitu cognoscat ut existentia pro eo tempore, pro quo re ipsa existunt, ut futura pro anteriore, ut præterita pro posteriore; impossibile est Deum ab una cognitione ad aliam transire, sicut nos transimus, ut modò rem unam, modò aliam contempletur; cum omnia simul intueatur ab æterno & pro æterno: aut ut postquam rem eandem prospexit ut futuram, ut præsentem aspiciat; & postquam apexit ut præsentem, ut præteritam respiciat: cum illam uno actu ab æterno & pro æterno ut futuram prospiciat, aspiciat ut præsentem, ut præteritam respiciat. Item impossibile est scientiam divinam incrementum sumere, cum res incipiunt esse; aut decrementum pati, cum esse desinunt: siquidem cum incipiunt esse, non incipit aliquid de novo, aut idem novo modo, & cum majori claritate & certitudine cognoscere; & cum desinunt esse, non desinit aliquid, aut idem eodem modo, & cum eadem claritate & certitudine cognoscere: sed semper & pro semper eadem, eodem modo, & cum infinita claritate & certitudine intelligit.

Ita docet S. Augustinus pluribus locis, quæ superius allegavimus, & imprimis lib. 15. de Trin. c. 7. ubi sic ait: *Quis hominum potest istam sapientiam, qua novit Deus omnia, ita ut nec ea que dicuntur præterita, ibi prætereant, nec ea que dicuntur futura, quasi desint, expectentur ut veniant, sed præterita & futura cum præsentibus sit cuncta presentia, nec singula cogitentur, & ab aliis ad alia cogitando transeant, sed in uno conspectu simul præsto sint universa: quis, inquam, hominum comprehendat istam sapientiam?* Lib. 6. c. 10. dixerat: *Cum decedant & succedant tempora, non decedit aliquid, vel succedit scientia Dei.*

ARTICULUS V.

Utrum Deus omnia alia à se cognoscat etiam immediatè in se ipsis.

NOta. Potest aliquid dici cognosci immediatè in se ipso in duplici sensu. 1. quidem si dicatur cognosci per speciem propriam, intellectui cognoscenti impressam, & ipsi cognoscibili adequatam. 2. Si dicatur cognosci independentè ab omni medio, in quo, aut quo cognoscatur, ita ut & solùm terminet cognitionem directè, & tota præter ejus cognoscibilitatem objectivam ratio illud cognoscendi sit virtus intellectiva intellectus cognoscentis; ita ut ad illud cognoscendum non aliud ex parte illius requiratur, quam cognoscibilitas objectiva, seu mera capacitas terminandi cognitionem. Primum tantum res alias à Deo immediatè in se ipsis cognoscendi modum videtur agnovisse S. Thomas. Unde consequenter videtur docere, Deum res alias à se non aliter cognoscere, quam in se ipso, ut medio ratione prius cognito. Cum S. Doctore libenter quidem removemus à Deo primum modum cognoscendi res alias à se immediatè in se ipsis, quia hic modus cognoscendi multiplicem involvit imperfectionem. At denegare secundum non possumus, quia nullam imperfectionem dicit, imò tantæ perfectionis est, ut cadere

re non possit, nisi in intellectum infinitè perfectum in ratione intelligentis. Sit itaque

RESPONSIO.

Deus omnia alia à se, tam possibilia, quam aliquando existentia, cognoscit aliqua cognitione immediatè in se ipsis, hoc est, independentè ab omni medio, sive in quo, sive quo cognoscantur ab eo.

Prob. Intellectum divinum esse ex se summè completum & determinatum ad cognoscendum omne cognoscibile, hoc ipso præcisè quod est cognoscibile, sive hoc ipso præcisè quod potest esse objectum cognitionis, est perfectio simpliciter simplex. Atqui Deus non potest non habere omnes perfectiones simpliciter simplices. Ergo reverà intellectus divinus ex se summè completus & determinatus est, &c. Ergo reverà cognoscit omne cognoscibile, aliqua cognitione independentè ab omni prorsus medio cognoscendi. *Prob. maj.* Nam intellectum divinum esse ex se completum, &c. 1. est perfectio, & quidem maxima: arguit enim infinitam in intelligendo vivacitatem. Unde repugnat aliquem intellectum creatum esse sic completum ad intelligendum, quia omnis intellectus creatus essentialiter est finitus in intelligendo activitatis. 2. Est perfectio melior ipsa quam non ipsa, quia non est impossibilis cum alia perfectione sive aequali, sive etiam meliore. Et verò non opponitur modo res alias à Deo cognoscendi in ipso Deo, ut medio ratione prius cognito: non enim repugnat Deum una & eadem realiter cognitione, sed virtualiter multiplici, cognoscere omnia alia à se & mediatè ac indirectè in essentia sua, ut medio præcognito, & directè in se ipsis independentè ab omni medio: ita ut, si per impossibile desineret ea cognoscere in essentia sua, non simpliciter desineret ea cognoscere, sed adhuc ea cognosceret immediatè ac directè, & tantum desineret ea cognoscere mediatè & indirectè. Ergo, &c.

Obj. 1. Patres docent Deum omnia alia à se cognoscere in se ipso tantum. Ergo doctrina nostra repugnat Patribus. *R.* Patres duo tantum velle. 1. Quòd Deus omnia alia à se cognoscat in se ipso, ut medio prius cognito. In quo ex toto eis assentimur. 2. Quòd Deus nulla alia à se cognoscat per proprias species, ipsis cognoscibilibus adequatas, ad illorum cognitionem cum intellectu cognoscente concurrentes: quod etiam cum Patribus dicimus. Utrum autem Deus omnia alia à se cognoscat immediatè & directè aliqua cognitione, ab omni medio prorsus independentè, & virtualiter distincta ab ea cognitione, qua illa cognoscit mediatè & indirectè in sua essentia, sicut nos hic asserimus, non attingunt Patres. Unde hanc nostram sententiam non contra, sed præter eorum mentem defendimus, si tamen præter eorum mentem: unanimiter enim sentiunt, nihil simplicis perfectionis Deo subtrahendum esse.

Obj. 2. Implicat quidquam à quoquam intellectu intelligi, nisi per speciem aliquam representetur. Ergo modus ille cognoscendi res alias à Deo independentè ab omni medio, quem attribuimus Deo, est planè chimericus. *R.* negando ant. de intellectu infinitè perfectio in ratione intelligentis, qualis est intellectus increatus. *Probabis* tamen ant. Ex intellectu & objecto, media specie, constituitur adequatum principium cuilibet intellectus. Ergo sine specie non potest esse adequatum principium intellectus, & ita sine specie non potest esse intellectio. *R.* n. an. sumptum universaliter. Nam hoc axioma, Ex intellectu & objecto, &c. quod relatè ad intellectum creatum, viribus naturalibus relictum, verum est juxta communem sententiam, juxta quam intellectus creatus, saltem non elevatus, indiget concursu objecti ad illud intelligendum, eo quòd ex se essentialiter ad id incompletus est & indeterminatus sine objecti specie, falsum est relatè ad intellectum divinum propter rationem oppositam: quatenus ob infinitam virtutis suæ eminentiam ex se summè completus & determinatus est ad intelligendum omne intelligibile, hoc ipso præcisè quòd aptum est ad terminandam intellectioem. Unde fit, ut respectu intellectus divini supervacanea sit species objecti.

Obj. 3.